
Notiser

MEDISINSK NYTT

Tradisjon som beskytter

Tre randomiserte studier har tidligere vist at omskjæring av unge menn gir redusert risiko for hivsmitte. Nå har man analysert data fra én av disse studiene og sett at behandlingen også reduserer forekomsten av smitte med andre seksuelt overførbare sykdommer (N Engl J Med 2009; 360: 1298 – 309).

Litt over 3 000 ungdommer ble inkludert i denne delen av studien. Halvparten ble omskåret med én gang, den andre halvparten etter to år. I løpet av disse to årene var forekomsten av smitte både med humant papillomvirus og med herpes simplex type 2-virus omtrent 30 % lavere i behandlingsgruppen enn i kontrollgruppen. Det var ingen forskjeller når det gjaldt forekomsten av syfilis.

Infeksiøs endokarditt

I motsetning til det som er tilfellet for de fleste andre hjerte- og karsykdommer har ikke dødeligheten av infeksiøs endokarditt sunket de siste tiårene. Samtidig er sykdommen sjelden, og lærebokbeskrivelsene er ofte basert på observasjoner gjort flere tiår tilbake. Derfor har en gruppe kardiologer ved sykehus over hele verden gjennomført en prospektiv studie av 2 800 pasienter med endokarditt som ble lagt inn i sykehus i perioden 2000 – 05 (Arch Intern Med 2009; 169: 463 – 73).

Nesten én av fem døde i løpet av sykehusoppholdet. Hos de aller fleste var det et akutt forløp – tre firedeler kom til sykehus etter under 30 dagers sykehistorie. Gule stafylokokker var vanligste patogene infeksjon (omkring 30 % av tilfellene). Disse bakteriene var ofte ervervet i sykehus og var også forbundet med dårligere prognose.

Temperament som prediktor for uføretrygd

I en skotsk studie har man sammenholdt data fra begynnelsen av 1960-årene om hvordan lærere oppfattet sine elever med spørreskjemasvar fra elevene samlet inn over 30 år senere (Br J Psychiatry 2009; 194: 220 – 3). Deltakerne skulle opplyse om de var permanent arbeidsuføre.

Sannsynligheten for å være permanent arbeidsufør var økt over seks ganger hos dem som lærerne hadde betegnet som «klagere» og over tre ganger hos dem som ifølge lærerne ofte var borte fra skolen uten gyldig grunn. Disse kan ha et temperament som gjør at de senere i livet lettere enn andre føler at de ikke strekker til i arbeidslivet eller fører til at de velger en unnvikende strategi når de møter problemer.

Monoklonale antistoffer i kreftbehandling

Monoklonale antistoffer mot HER2- og EGFR-proteinene har vist seg effektive i behandlingen av noen krefttyper, men resistensutvikling er et problem. Ved å kombinere ulike antistoffer mot HER2-proteinet har forskere nå funnet at visse kombinasjoner av monoklonale antistoffer er mer effektive enn andre (Proc Natl Acad Sci USA 2009; 106: 3294 – 9).

En israelsk forskergruppe har i musemodeller demonstrert at inklusjon av ikke-inhiberende monoklonale antistoffer rettet mot den epitopen av HER2-proteinet som er involvert i dimeriseringen bidrar til effekten. Deres hypotese er at noen antistoffkombinasjoner bidrar til endocytose av HER2-proteinet. Dette er i så fall en ikke-immunologisk mekanisme.

Genetisk påvirkning av hjerneaktivitet

Det kan være vanskelig å påvise en direkte kobling mellom gener, hjerne og atferd. Hjernestudier har vist at noen gener er uttrykt i meget spesifikke regioner, mens andre har mer globale effekter. Nå har en internasjonal forskergruppe studert forskjeller i hjerneaktivitet hos tvillinger ved hjelp av funksjonell magnetresonansavbildning (Science 2009; 323: 737 – 9).

Det ble påvist en betydelig genetisk påvirkning ved aktivering av nevronale nettverk under oppgaver som involverte tallhukommelsen. Det var genetiske påvirkninger av hjerneaktivering i kretser relevant for språk som var atypiske for tallhukommelse. Genetiske effekter ble hovedsakelig funnet i hjerneregioner som ikke var aktivert hos alle deltakerne, det gjaldt spesielt ved utføring av krevende oppgaver. Individuelle forskjeller i kognitive funksjoner kan derfor være et resultat av ulike hjerneaktivitetsmønstre med bakgrunn i genetiske faktorer.

Ustekinumab ved psoriasisartritt

Medikamentet ustekinumab gir færre symptomer og mindre hudlesjoner enn placebo hos pasienter med psoriasisartritt. Det er konklusjonen i en randomisert, placebokontrollert fase 2-studie publisert i *The Lancet* (2009; 373: 633 – 40).

Pasienter med aktiv psoriasisartritt ble randomisert til å få ustekinumab hver uke i fire uker (uke 0 – 3) og placebo i uke 12 og 16 (gruppe 1) eller placebo i uke 0 – 3 og ustekinumab i uke 12 og 16 (gruppe 2).

I uke 12 var det symptombedring hos tre ganger så mange pasienter i gruppe 1 (42 %) som i gruppe 2 (14 %). Hos dem med psoriasis på minst 3 % av kroppsoverflaten var det hos 52 % i gruppe 1 og 5 % i gruppe 2 minst 75 % forbedring når det gjaldt utbredelse og alvorlighetsgrad av sykdommen i uke 12.

Beskytter antioksidanter mot tobakksrøyk?

Tobakksrøyking øker risikoen for utvikling av kronisk obstruktiv lungesykdom. Nye forskningsresultater tyder på at antioksidanter beskytter mus mot utvikling av lidelsen (Proc Natl Acad Sci USA 2009; 106: 250 – 5).

Proteinet Nrf2 oppregulerer mange gener som er involvert i forsvaret mot oksidativt stress. Det er nedregulert hos personer med alvorlig kronisk obstruktiv lungesykdom. Ved medikamentelt å aktivere Nrf2-proteinet øker man det antioksidative forsvaret. Dette er gjort i musemodeller.

Forskerne ga medikamentet i maten til musene, som så ble utsatt for sigaretttrøyk i seks måneder. Hos mus med intakt *NRF2*-gen ga dette i mindre grad utvikling av kronisk obstruktiv lungesykdom. Denne effekten ble ikke sett hos mus uten *NRF2*-gen, noe som tyder på at proteinet er essensielt for tobakksutløst sykdom.

Gips best ved ankelforstuing

En kort periode med immobilisering med gips fører til raskere bedring ved akutt ankelforstuing enn behandling med kompresjonsbandasje. Immobilisering er ofte ikke anbefalt ved forstuing, men det finnes lite forskning rundt dette (Lancet 2009; 373: 575 – 81).

I en randomisert, kontrollert studie med 584 pasienter med alvorlig ankelforstuing evaluerte man ulike tilnærminger. Gipsing førte til en forbedring i ankelfunksjonen på 9 %. Gips var også bedre enn kompresjonsbandasje når det gjaldt smerte, symptomer og aktivitet.

Warfarin og kateterrelatert trombose

Venøs tromboembolisme er en velkjent, men underdiagnostisert tilstand hos kreftpasienter. Bruken av sentralt venekateter for infusjon ved kjemoterapi har økt de siste årene. Nå har forskere undersøkt om profylaktisk warfarinbehandling gir færre kateterrelaterte tromboser hos kreftpasienter (Lancet 2009; 373: 567 – 74).

1 590 kreftpasienter som fikk kjemoterapi via sentralt venekateter ble randomisert til enten 1 mg warfarin per dag, dosejustert warfarin eller ingen warfarin. Det var ingen reduksjon i forekomsten av kateterrelatert trombose ved bruk av warfarin sammenliknet med ingen warfarin (6 % i begge grupper). Dosejustert warfarin reduserte tromboseforekomsten mer enn 1 mg warfarin (3 % versus 7 %), men det var vesentlig flere blødninger i denne gruppen.

Publisert: 14. mai 2009. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 23. juni 2026.